

Sygn. akt V CSK 591/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorzcyk

SSN Anna Kozłowska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. T.
przeciwko (...) Towarzystwu Ubezpieczeń S. A. w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 9 listopada 2018 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 czerwca 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony pozwanej na
rzecz powódki kwotę 2717 (dwa tysiące siedemset siedemnaście)
zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

K. T. domagała się od pozwanej (...) Towarzystwa Ubezpieczeń S.A. zapłaty
kwoty 56.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę jakiej doznała w związku ze

śmiercią ojca F. S., który zginął w wypadku komunikacyjnym i kwoty 20.000 zł tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem sytuacji życiowej w następstwie tego samego zdarzenia.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 15 grudnia 2015 r. uwzględnił powództwo w całości, a wyrokiem z dnia 30 czerwca 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanego. Z ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięć wynikało, że ojciec powódki zginął 21 października 2001 r. w wypadku komunikacyjnym. Sprawca tego zdarzenia, którego odpowiedzialność cywilną ubezpieczał pozwany, nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym i nieumyślnie spowodował wypadek w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki Volkswagen nie zachował należytej ostrożności, nie dostosował prędkości do własnych umiejętności i zjechał na lewy pas jezdni, gdzie zderzył się z jadącym z przeciwka rowerzystą - ojcem powódki, powodując u niego obrażenia skutkujące jego zgonem, po czym zbiegł z miejsca wypadku. Sprawca dopuścił się zatem przestępstwa z artykułu 77 § 2 k.k. i 178 k.k. Powódka w chwili śmierci ojca miała 18 lat i mieszkała z rodzicami. Jej relacje z ojcem były bardzo serdeczne i jego śmierć spowodowała traumatyczne przeżycia, które pozostawiły trwały ślad na jej zdrowiu w postaci padaczki. W związku z ważnymi wydarzeniami w jej życiu takimi jak ślub, czy urodzenie dziecka, choroba ta powraca. Powódka tuż przed wypadkiem podjęła pracę, jednak musiała zmienić swoje plany życiowe, gdyż konieczna była pomoc matce, która była w bardzo złym stanie po stracie męża, w wychowaniu trojga małoletniego rodzeństwa.

W dniu 6 października 2014 r. powódka zgłosiła swoje roszczenia pozwanemu, który tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wypłacił jej 5000 zł. Powództwo zostało wytoczone w dniu 17 lipca 2015 r.

Oddalając apelację pozwanego Sąd Apelacyjny za nietrafne uznał zarzuty dotyczące wysokości zasądanego na rzecz powódki roszczenia, a także podniesiony dopiero w apelacji zarzut przedawnienia jej roszczeń. W odniesieniu do zarzutu przedawnienia zauważył, że w dacie zdarzenia obowiązywał art. 442 k.c., który przewidywał dziesięcioletni okres przedawnienia, liczony od dnia

popelnienia przestępstwa. Zwrócił jednak uwagę, że w wyniku zmian dokonanych w kodeksie cywilnym ustawą z dnia 16 lutego 2007 r. wprowadzono między innymi art. 442¹ § 2 k.c. Przepis ten przewiduje, że w sytuacji, gdy szkoda wynika ze zbrodni lub występku roszczenie o naprawieniu szkody ulega przedawnieniu z upływem lat 20. Przepis przejściowy - artykuł 2 ustawy nowelizującej, pozwala na stosowanie nowego uregulowania, to jest art. 442¹ § 2 k.c. do tych roszczeń, które wprawdzie powstały przed dniem wejścia w życie nowej ustawy i w tym dniu nie były jeszcze przedawnione. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, skoro od daty zdarzenia wyrządzającego powódce szkodę, w dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny, nie minęło 10 lat, jej roszczenia przedawniają się po upływie 20 lat od daty czynu niedozwolonego gdyż zdarzenie to było przestępstwem.

Sąd Apelacyjny uznał, że do przedmiotowego zdarzenia doszło na skutek przestępstwa, o jakim mowa w art. 442 § 2 k.c. Opis tego zdarzenia sprawia, że zostały wypełnione wszystkie znamiona przestępstwa z artykułu 177 § 2 k.k., a w każdym razie znamiona przedmiotowe tego przestępstwa. Można było zatem przyjąć, że miał miejsce bezprawny czyn zabroniony.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego pozwany zarzucił pozwany zarzucił naruszenie:

1) art.442¹ § 2 k.c. przez błędne zastosowanie i przyjęcie, że roszczenia powódki przedawniają się z upływem lat 20, z uwagi na to, że szkoda jest wynikiem przestępstwa, podczas gdy w sprawie w stosunku do sprawcy zdarzenia z dnia 21 października 2001 r. umorzono postępowanie karne na podstawie art. 17 § 1 pkt 2) k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. z uwagi na jego niepoczytalność, a okoliczność ta wyłącza winę sprawcy, w związku, z czym nie doszło do wypełnienia znamion podmiotowych przestępstwa, a więc brak było podstaw do ustalenia, że czyn niedozwolony, w wyniku którego śmierć poniósł F. S. stanowił przestępstwo;

2) art. 442 § 1 k.c. (w brzmieniu sprzed 10 sierpnia 2007 r.) przez niezastosowanie wskutek przyjęcia, że szkoda jest wynikiem przestępstwa, podczas gdy postępowanie karne przeciwko sprawcy szkody zostało umorzone z uwagi na jego niepoczytalność, a zatem nie zostały wypełnione znamiona

podmiotowe przestępstwa (wina), co winno skutkować zastosowaniem art. 442 § 1 k.c. zgodnie, z którym przedawnienie następuje wraz z upływem trzech lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozważając zarzuty skargi Sąd Najwyższy powziął wątpliwości co do wykładni art. 442¹ § 2 k.c., gdy sprawcą szkody jest osoba ponosząca odpowiedzialność na podstawie art. 436 § 1 k.c., wobec której zachodzą okoliczności określone w art. 31 § 1 k.k., które stanowiły podstawę umorzenia postępowania karnego (art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.). W związku z nimi, postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2017 r. przedstawił do rozstrzygnięcia na podstawie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. powiększonemu składowi tego Sądu zagadnienie prawne: „czy art. 442¹ § 2 k.c. ma zastosowanie, gdy wobec ustalonego sprawcy czynu niedozwolonego, ponoszącego odpowiedzialność na podstawie art. 436 § 1 k.c., zachodzą okoliczności wskazane w art. 31 § 1 k.k., które stanowiły podstawę umorzenia postępowania karnego na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.?”

W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 25 maja 2018 r., III CZP 108/17, (Biul. SN 2018, nr 5, poz. 7), Sąd Najwyższy uznał, że objęty zarzutami skargi kasacyjnej art. 442¹ § 2 k.c. ma zastosowanie także wtedy, gdy wobec sprawcy czynu niedozwolonego, ponoszącego odpowiedzialność na podstawie art. 436 § 1 k.c., zachodzą okoliczności wskazane w art. 31 § 1 k.k., które stanowiły podstawę umorzenia postępowania karnego na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

Uchwała ta, zgodnie z art. 398¹⁷ § 2 k.p.c., wiąże w sprawie, w której złożono skargę kasacyjną. Kwestia odpowiedzialności sprawcy *in casu* na zasadzie ryzyka nie została objęta podstawami skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), toteż wyrażone w uchwale stanowisko, wraz z powołaną na jego rzecz argumentacją, przesądzało o bezzasadności skargi kasacyjnej.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800) ze zmianą wynikającą z przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2016 r., poz. 1668).

jw